

FORUM

NAUCZYCIELSKIE

PIOTRKOWSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

Edukacja zdrowotna – nowy przedmiot w polskiej szkole... str. 5

Canva jako pomoc nauczyciela w codziennej pracy... str. 10

Scenariusze zajęć... str. 13

NUMER

110

ISSN 2719-6135

Niechaj nadchodzące Święta

Bożego Narodzenia

będą radosne, zdrowe,
pełne wiary i nadziei,
a Nowy Rok przyniesie
spełnienie marzeń
I realizację wszelkich planów!

życzą
Dyrekcja i Pracownicy
Centrum Rozwoju Edukacji
Województwa Łódzkiego
w Piotrkowie Trybunalskim

CRE CENTRUM
ROZWOJU
EDUKACJI
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

województwo
łódzkie

Jednostka organizacyjna
Samorządu
Województwa Łódzkiego

Co w numerze?

Zbliża się zima, święta i... przerwa świąteczna, a w perspektywie ferie. To okres intensywnej pracy, związanej z końcem pierwszego okresu, ale też radosnego oczekiwania na nieco inny czas, na oderwanie się od codziennego rytmu działania.

W bieżącym numerze poruszamy różnorodne tematy, które w działaniach naszego Ośrodka są istotne i zajmują wiele miejsca od kilku lat. Promocja zdrowia to obszar, który jest pod szczególną opieką, ponieważ wspomagamy placówki funkcjonujące w ramach Piotrkowskiej Sieci Przedszkoli i Szkół Promujących Zdrowie. Od przyszłego roku szkolnego zapowiedziano wprowadzenie nowego przedmiotu i o tym traktuje artykuł p. Aldony Bąk.

Od ub. roku uczestniczymy aktywnie w projekcie pod nazwą „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”. A co nowego proponujemy dla doradców zawodowych? Zainteresowani znajdą odpowiedź w artykule p. Daniela Pietrzaka. V edycję projektu #Łódzkie gra w szachy rozpoczęliśmy od turnieju dla uczniów szkół podstawowych. Zainteresowanie takimi rozgrywkami jest coraz większe, co napawa optymizmem i jest bodźcem do rozszerzania zakresu naszych działań w przyszłości. Za to zakończyliśmy V edycję konkursu pięknego czytania „Książka mówi”. Był on skierowany do uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich.

Publikujemy w tym numerze refleksje i rady ucznia szkoły ponadpodstawowej „Jak radzić sobie w szkole z problemami ze wzrokiem”. Mogą one być przyczynkiem do zrozumienia naszych wychowanków, którzy często nie eksponują swoich problemów.

Nadesłano też scenariusze różnych zajęć. Mamy nadzieję, że będą one inspiracją dla następnych autorów, którzy zechcą podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem.

Jak zawsze zachęcam Państwa do przesyłania kolejnych artykułów do naszego Forum Nauczycielskiego.

Zapraszamy do współpracy.

Witold Stawski
Redaktor naczelny FN

Spis Treści

Edukacja zdrowotna – nowy przedmiot w polskiej szkole - <i>Aldona Bąk</i>	str. 5
Co nowego dla doradców zawodowych - <i>Daniel Pietrzak</i>	str. 6
Turniej szachowy – #Łódzkie gra w szachy - <i>Witold Stawski</i>	str. 7
Konkurs pięknego czytania „Książka mówi” - <i>Sylwia Kubicka</i>	str. 8
Jak radzić sobie w szkole z problemami ze wzrokiem? - <i>Oliwier Adamus</i>	str. 10
Canva jako pomoc nauczyciela w codziennej pracy - <i>Monika Famulska</i>	str. 10
Scenariusz zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej - <i>Daria Witulska-Brajtkrojc</i>	str. 12
Scenariusz zajęć bibliotecznych „Czy warto współpracować i wzajemnie sobie pomagać?” - <i>Blanka Kuchta</i>	str. 13
Biblioteka Pedagogiczna Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Trybunalskim poleca... - <i>Sylwia Kubicka</i>	str. 14

Wydawca: Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Wojska Polskiego 2, 97-300 Piotrków Trybunalski

Skład redakcji: Iwona Gawron, Anna Kosmowska, Sylwia Kubicka, Daniel Pietrzak, Dagmara Roszkowska - sekretarz,
Witold Stawski – redaktor naczelny.

Korekta: Sylwia Madalińska.

Kontakt z redakcją: forumnauczycielskie@crepiotrkow.edu.pl
Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów przesłanych tekstów.

Edukacja zdrowotna – nowy przedmiot w polskiej szkole

Edukacja zdrowotna jest obecna w szkole od wielu lat, ale do tej pory nie doczekała się statusu odrębnego przedmiotu. Wraz z wielką reformą oświaty z 1999 roku pojawiła się jako międzyprzedmiotowa ścieżka prozdrowotna. Obowiązkiem nauczycieli była realizacja treści prozdrowotnych praktycznie w ramach wszystkich przedmiotów, ze szczególnym naciskiem na korelację w tym zakresie między przedmiotami takimi jak biologia/przyroda i wychowanie fizyczne.

Nowa podstawa programowa wprowadzona *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* podkreśliła wagę edukacji zdrowotnej. Za jej realizację odpowiedzialni byli głównie nauczyciele wychowania fizycznego; stało się ono przedmiotem wiodącym. To do podstawy programowej tego przedmiotu wprowadzony został dział programowy „edukacja zdrowotna”. Zespołowi ekspertów tworzących podstawę programową przedmiotu wychowanie fizyczne w zakresie edukacji zdrowotnej przewodniczyła prof. Barbara Woynarowska. Niestety, w tamtym momencie rządzący nie odważyli się na wprowadzenie nowego przedmiotu (o co usilnie zabiegała ekspertka) i EZ zaistniała w podstawie programowej wychowania fizycznego tylko jako dział programowy. W pierwszym i drugim etapie edukacyjnym nauczyciele realizowali EZ jako fragment lekcji wychowania fizycznego. W etapach trzecim i czwartym (gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna) realizowano EZ jako 20 godzin wyodrębnionych spośród godzin przeznaczonych na lekcje WF w każdym roku nauki. Założenie było takie, by podnieść prestiż nauczycieli wychowania fizycznego postrzeganych często jako „panie/panowie od fikołków”. Niestety napotkano na opór środowiska nauczycielskiego, które w znacznej mierze potraktowało EZ jako formę odebrania uczniom możliwości aktywności fizycznej. Realizacja EZ wyglądała więc bardzo różnie w zależności od postanowień dyrektora i postawy nauczyciela.

Duży nacisk prof. Barbara Woynarowska położyła na rozwój kompetencji społecznych, a proponowane rozwiązanie metodyczne (Edukacja zdrowotna – Poradnik dla nauczycieli wychowania fizycznego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, pod red. B. Woynarowskiej, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2012) zawierało scenariusze z wykorzystaniem narzędzi coachingowych. Proponowano realizację tematów z wykorzystaniem metod aktywnych i aktywizujących, w tym metody projektu jako szczególnie polecanej.

Kolejna reforma utrzymała wiodącą rolę nauczyciela WF w realizacji EZ. Z bloku tematycznego wyłączono kompetencje społeczne, które zapisano w odrębnym bloku tematycznym bez podziału na poziomy.

Twórcy ostatniej podstawy programowej w zaleceniach metodycznych wskazali na konieczność korelacji treści EZ i kompetencji społecznych z takimi przedmiotami, jak przyroda/biologia, edukacja dla bezpieczeństwa, wiedza o społeczeństwie, oraz współpracy z pielęgniarką szkolną, rodzicami, a także skoordynowanie z realizowanymi w szkole programami prozdrowotnymi i profilaktycznymi. Wskazano realizację EZ „przy okazji” realizacji tematu lekcji WF.

W bieżącym roku pojawiła się propozycja wprowadzenia do szkół nowego przedmiotu pod nazwą edukacja zdrowotna. Ma on zastąpić wychowanie do życia w rodzinie i ma zostać wprowadzony do szkół od roku szkolnego 2024/2025. Edukacja zdrowotna będzie przedmiotem obowiązkowym dla wszystkich uczniów od drugiego etapu edukacyjnego w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

Celem przedmiotu EZ ma być dostarczenie uczniom kompleksowej wiedzy o zdrowiu. EZ obejmie m.in. wiedzę dotyczącą zdrowia psychicznego, zdrowego odżywiania, wpływu aktywności fizycznej na zdrowie człowieka, zdrowie społeczne, zdrowie seksualne. Szeroki zakres treści przedmiotu ma spełnić ważną funkcję profilaktyczną w społeczeństwie, które tyje najszybciej w Europie, ma niski poziom wiedzy i umiejętności prozdrowotnych, a choroby cywilizacyjne atakują coraz młodszych jego członków.

Program edukacji zdrowotnej zostanie podzielony na etapy: klasy IV-VI, VII-VIII oraz szkoły ponadpodstawowe.

Uczniowie klas IV-VI na edukacji zdrowotnej będą się uczyć, jak dbać o higienę osobistą, co to jest otyłość i jak jej zapobiegać, czym są badania przesiewowe, jak rozpoznawać objawy chorób, czym jest gorączka, kiedy jest groźna i jak ją obniżyć. Podstawa programowa EZ kładzie nacisk na aktywność fizyczną, jej wpływ na zdrowie, zdrowe odżywianie, a w tym umiejętność przygotowania zdrowych posiłków.

Ważnym obszarem mają być: rozwój kompetencji życiowych, umiejętność rozpoznawania emocji u siebie i innych, radzenie sobie ze stresem. Uczniowie dowiedzą się także o wpływie pozytywnej samooceny, zachowaniach autoagresywnych, przemocy fizycznej i psychicznej oraz gdzie szukać wsparcia psychologicznego. W obszarze społecznym uczniowie poznają modele rodzin, sytuacje, które mają wpływ na funkcjonowanie rodzin, takie jak separacja i rozwód rodziców, pojawienie się kolejnego członka rodziny, sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach w rodzinie. Kolejne obszary to: dojrzewanie, wpływ środowiska na zdrowie człowieka, wpływ Internetu i mediów społecznościowych.

W klasach VII-VIII powyższe zagadnienia zostaną rozszerzone o wiedzę na temat chorób zakaźnych, przewlekłych i cywilizacyjnych, epidemii i pandemii, roli szczepień ochronnych. Uczniowie nauczą się

mierzyć ciśnienie i poziom glukozy. W obszarze życia społecznego poznają różnicę między zakochaniem a miłością, miłością młodzieńczą a dojrzałą, nabędą umiejętności nawiązywania relacji z zachowaniem asertywności. Uczniowie poznają ważne zagadnienia zdrowotne związane z dojrzewaniem, czynniki wpływające na prawidłowy przebieg procesu dojrzewania oraz nieprawidłowości i urazy układu moczowo-płciowego, które mogą w przyszłości wpływać na zdrowie.

W szkołach ponadpodstawowych planowana tematyka przedmiotu EZ skierowana jest na płodność człowieka, zarówno w aspekcie zdrowotnym, jak prawnym oraz społecznym. To ważna sfera życia człowieka, a wiedza z tego zakresu przekłada się na zdrowie uczniów – przyszłych dorosłych, rodziców wychowujących kolejne pokolenie.

Kto będzie nauczał nowego przedmiotu? Zajęcia będą mogli prowadzić nauczyciele wychowania do życia w rodzinie, biolodzy oraz nauczyciele wychowania fizycznego. Planowane są także studia podyplomowe nadające kwalifikacje do nauczania edukacji zdrowotnej.

W EZ bardzo ważna jest autentyczność – warto, aby zajęcia z tego przedmiotu prowadzili nauczyciele, dla których zdrowie jest jedną z najważniejszych wartości, którzy sami prezentują postawy prozdrowotne i promują zdrowy styl życia w społeczności szkolnej.

Aldona Bąk
doradca metodyczny
CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Co nowego dla doradców zawodowych...?

Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim jest jedną z podlegających Urzędowi Marszałkowskiemu instytucji realizujących projekt pod nazwą „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”. Źródło finansowania stanowią środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Działania w ramach projektu realizowane są od roku 2023, kiedy to - zresztą przy wiodącej roli CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim - przeprowadzono szeroko zakrojone badania ankietowe wśród szkolnych doradców zawodowych oraz nauczycieli zajmujących się prowadzeniem w placówkach oświatowych zajęć z doradztwa zawodowego. Zasięg ankiety stanowił obszar całego naszego województwa. Badanie miało na celu zdiagnozowanie stanu szkolnego doradztwa zawodowego, w tym - a właściwie przede wszystkim - potrzeb i oczekiwań środowiska. Jak by nie patrzeć, cel wspomnianego projektu stanowi między innymi zbudowanie

systemu doradztwa zawodowego. Jest to, co należy podkreślić, cel przewidziany do osiągnięcia na terenie wszystkich województw, całej Polski. W każdym bowiem województwie ma miejsce realizacja działań projektowych. Wpisują się one w budowanie Zintegrowanej Strategii Umiejętności (ZSU) 2030, której jednym z głównych filarów jest właśnie doradztwo zawodowe. Doradztwo, dodajmy, efektywne, nowoczesne i realnie odpowiadające na potrzeby wszystkich - i edukacji, i biznesu, i - przede wszystkim - młodych ludzi stojących u progu wyzwań edukacyjnych i zawodowych. Wszystko to ze świadomością, że proces uczenia się nie ma tak naprawdę ostatecznego finału - uczymy się, zdobywamy bądź poszerzamy kwalifikacje przez całe życie. Stąd też modne sformułowanie „lifelong learning” - czyli idea uczenia się przez całe życie. Temu między innymi wyzwaniu ma sprostać nowoczesne doradztwo oraz poradnictwo zawodowe. W tym kierunku powinny pójść (i miejmy nadzieję, że pójdą) zmiany w postrzeganiu szkolnego doradztwa zawodowego. Nie jako mało istotnego (jak to o wiele za często ma miejsce obecnie) dodatku do polskiej szkoły, ale jako niezwykle istotnego, wręcz fundamentalnego tej szkoły elementu. I temu właśnie służą wszystkie działania realizowane w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”. Działamy zatem!

W 2025 roku CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim nie ma zamiaru zasypiać gruszek w popiele. Już w styczniu - konferencja pod nazwą „Doradztwo – kariera – sukces – jak to się robi w Łódzkiem?”. Na przykładzie dobrych praktyk oraz wystąpień ekspertów pokażemy, jak istotne (i co ważne - możliwe!) jest, aby edukacja na każdym etapie oraz lokalny biznes aktywnie wspierały się, uzupełniały, współpracowały. Wszystko po to, aby oferta edukacyjna odpowiadała potrzebom rynku pracy, ale też by rynek pracy cechowała otwartość na edukację. Aby szkoła nie stanowiła jedynie przechowalni, ale pełniła funkcję trampoliny do dalszej aktywności, a w perspektywie - kariery zawodowej. Udowodnimy również, jak bardzo krzywdzące jest stereotypizowanie współczesnej młodzieży. Jej przedstawiciele bowiem - nawet będąc jeszcze uczniami - są w stanie osiągnąć wymierny sukces, tworząc wykorzystywane i wdrażane do użytku pomysły, rozwiązania, idee. Z korzyścią tak dla siebie samych, jak i biznesu oraz swoich szkół.

Przywoływana często idea lifelong learning niesie z sobą szereg poważnych i długofalowych wyzwań, którym między innymi musi sprostać współczesna polska szkoła, a co za tym idzie - szkolni doradcy zawodowi. Konieczność przygotowania dzieci i młodzieży do całościowego rozwoju, edukacji, gotowości do ustawicznego nabywania i poszerzania kompetencji stanowi duże wyzwanie dla doradców zawodowych w szkołach. Odpowiedzialność w tym kontekście spoczywa oczywiście również na pozostałych nauczycielach oraz wychowawcach.

Oferta edukacyjna placówek oświatowych musi być także coraz mocniej związana z oczekiwaniami i potrzebami rynku pracy. Uczniowie - będąc przyszłymi podmiotami rynku pracy - muszą mieć świadomość, jak ważna jest autoprezentacja, czym zajmują się headhunterzy, wreszcie - jak osiągnąć sukces. Na te wszystkie pytania udzielą odpowiedzi zaproszeni goście podczas prelekcji oraz w trakcie panelu dyskusyjnego z udziałem publiczności. Gościć zaś będziemy tak przedstawicieli edukacji, jak i rynku pracy, biznesu, agencji headhuntingowych.

Poza styczniową konferencją CRE WŁ w Piotrkowie planuje także w 2025 roku realizację cyklu zajęć z preorientacji zawodowej dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz z doradztwa zawodowego dla szóstkłasiaków. Stanowiąc to będzie kontynuację wdrożonego pilotażowo w życie w czerwcu 2024 roku pomysłu takich spotkań dla dzieciaków, które nie są jeszcze objęte szkolnym doradztwem zawodowym (szerzej o tej inicjatywie pisaliśmy w numerze 108 Forum Nauczycielskiego).

Wspomniana tu preorientacja zawodowa stanowić będzie kanwę kolejnej, planowanej już na następny rok szkolny, konferencji dla nauczycieli, doradców zawodowych oraz dyrektorów placówek oświatowych. Podzielimy się na niej swoimi dokonaniem i wiedzą. Jak zawsze też (bo nasze doświadczenie w tej materii wzrasta z każdym zrealizowanym działaniem) zaprosimy ciekawych i merytorycznych gości, w tym interesujących prelegentów. Będzie się działo, jak zwykle zresztą.

W rozpoczynającym się za chwilę 2025 roku piotrkowskie Centrum planuje ponadto działania w kierunku przygotowania i publikacji (choć ten drugi etap nastąpi już w roku 2026) poradnika dotyczącego szeroko pojętej preorientacji zawodowej. Wspomniane wyżej działania skierowane do dzieci i młodzieży oraz nauczycieli przyniosą spodziewany efekt - pozwolą na podzielenie się ciekawymi doświadczeniami i wnioskami, które zawarte zostaną w owej publikacji.

Konferencje dla doradców, nauczycieli i dyrektorów, warsztaty dla dzieci oraz poradnik - to nie wszystko. Planujemy również z udziałem zewnętrznych prelegentów organizację wiążącego się tematycznie z kwestią Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji seminarium dla doradców zawodowych. Jeśli dołożymy do tego zaplanowane kolejne spotkania zainicjowanej w październiku 2024 roku sieci współpracy i samokształcenia dla doradców zawodowych działającej pod nazwą „Akademia Ekspertów Kariery czyli mistrzowie doradztwa zawodowego na start!” - zobaczymy, że w piotrkowskim CRE WŁ dzieje się i dzieć się będzie bardzo wiele, jeśli chodzi o wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom szkolnych doradców zawodowych oraz osób zajmujących się tą problematyką w placówkach oświatowych. Wspomniana sieć to załączek większej całości - sieci wojewódzkiej, a docelowo - ogólnopolskiej, której utworzenie i efektywne działanie stanowi jeden z najważniejszych celów opisywanego tu projektu.

W świetle powyższych informacji żywimy nadzieję, że szkolni doradcy zawodowi oraz inni nauczyciele zajmujący się doradztwem zawodowym znajdą w ofercie piotrkowskiego Centrum niejedną interesującą inspirację. Szczegółowe oraz bieżące informacje o opisywanych oraz kolejnych działaniach będą na bieżąco umieszczane na stronie CRE WŁ w Piotrkowie oraz naszych mediach społecznościowych. Zapraszamy. Bez Was to się nie uda.

Daniel Pietrzak
CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

TURNIEJ SZACHOWY dla uczniów szkół podstawowych biorących udział w projekcie #Łódzkie gra w szachy

29 listopada 2024 r. odbył się kolejny turniej szachowy. W ten sposób zainaugurowaliśmy V edycję projektu #Łódzkie gra w szachy. Celem projektu jest popularyzacja nauki gry w szachy wśród najmłodszych, kształcenie sportowego zachowania, kształcenie wyobraźni, pewności siebie, szacunku do przeciwnika i samego siebie, integracja środowisk szachowych województwa łódzkiego.

Podobnie jak w ub. roku zaprosiliśmy do współpracy dyrektora Jarosława Barana i radę pedagogiczną Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Szydłowie.

Do turnieju zgłosiło się kilkanaście placówek, ale ze względów organizacyjnych mogliśmy przyjąć jedynie 80 uczestników. Turniej był rozgrywany w dwóch kategoriach: uczniowie klas I-IV i uczniowie klas V-VIII.

Zawodnicy rozegrali siedem rund. Najlepsi otrzymali nagrody, a zdobywcy I miejsc – puchary.

A oto wyniki:

W kategorii klas I-IV (chłopcy):

I miejsce – Julian Książek (SP w Szydłowie)
II miejsce – Kornel Pawlikowski (SP w Brzozie)
III miejsce – Paweł Górny (SP w Łobudzicach).

W kategorii klas I-IV (dziewczynki):

I miejsce – Lena Miśkiewicz (SP w Szydłowie)
II miejsce – Milena Węzyk (SP w Szydłowie)
III miejsce – Katarzyna Jaśkowska (SP nr 10 w Piotrkowie Trybunalskim).

W kategorii klas V-VIII (chłopcy):

I miejsce – Antoni Piotrowski (SP w Szydłowie)
II miejsce – Oskar Mackenberg (SP nr 10 w Piotrkowie Trybunalskim)
III miejsce – Jakub Trajdos (SP nr 5 w Piotrkowie Trybunalskim).

W kategorii klas V-VIII (dziewczynki):

I miejsce – Amelia Węzyk (SP w Szydłowie)
II miejsce – Julia Turlejska (SP w Szydłowie)
III miejsce – Matylda Ciebida (SP nr 2 w Piotrkowie Trybunalskim).

Tyle wyniki - a teraz kilka refleksji. Za każdym razem dużym zaskoczeniem jest wysoka frekwencja w tego typu rozgrywkach. Przecież nie dla nagród i pucharów przyjeżdżają dzieci i młodzież na turniej, na którym trzeba rozegrać kilka partii, licząc się z porażką. Patrzyłem z boku na zachowania uczestników. Oni, zaraz po wejściu na salę, już chcą grać! Nawet nie czekają na sygnał ze strony sędziego! Wydawałoby się, że w dzisiejszym świecie sztucznej inteligencji i wszechobecnych komórek taka gra na żywo nie będzie miała racji bytu, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, a jednak...

Przeżywają na pewno każdą rozgrywkę, bo mają to wypisane na twarzy, zarówno zwycięzcy, jak i pokonani. Taki turniej rządzi się swoimi prawami. To już nie tylko zabawa na szachownicy. Trzeba nie tylko znać zasady gry w szachy, ale także przepisy obowiązujące na turniejach. Każdy ruch ręką jest ważny, dotknięcie figury, błąd, próba cofnięcia ruchu, uruchomienie zegara – to wszystko wymaga dodatkowej uwagi. A przeciwnik nie śpi i natychmiast każdą nieprawidłowość zgłasza sędziemu. Jest też szacunek dla drugiej osoby. Rozgrywka zaczyna się i kończy podaniem rąk. Wydawałoby się, że to mało znaczący gest, ale myślę, że ważny, bo teraz wdrożony – zostanie na całe życie. Zazwyczaj podczas takiego turnieju rozgrywa się 7 rund, a potem trzeba poczekać na wyniki i ich ogłoszenie. I znów ciekawa obserwacja, bo wtedy większość uczestników nie rzuca się do swoich „dawno niewidzianych” telefonów, tylko siada ponownie do szachownicy i gra. Ważna uwaga na koniec: młodych amatorów gry w szachy wciąż przybywa. I to jest budujące!

Witold Stawski

Koordynator projektu #Łódzkie gra w szachy
w CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Konkurs pięknego czytania „Książka mówi”

Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz Biblioteka Pedagogiczna Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, przy współpracy z bibliotekami Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim, Łodzi, Sieradzu i Skierniewicach zorganizowały **V edycję konkursu pięknego czytania „Książka mówi”**. Był on skierowany do uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich z terenu województwa łódzkiego i miał na celu rozwijanie czytelnictwa poprzez poznanie i upowszechnianie twórczości Witolda Gombrowicza, Marka Hłaski, Kazimierza Wierzyńskiego, Czesława Miłosza i Melchiora Wańkowiaka. Trwał od 30 września do 3 grudnia 2024 roku i podzielony był na 3 etapy – szkolny, rejonowy oraz wojewódzki.

Etap szkolny odbywał się w poszczególnych placówkach edukacyjnych. Następnie dyrektorzy szkół przesyłali do Centrów karty zgłoszeń uczniów zakwalifikowanych do etapu rejonowego.

Etap rejonowy w Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Trybunalskim odbył się 14 listopada 2024 roku. Zgłosiło się **45** szkół z Piotrkowa Trybunalskiego oraz powiatów: bełchatowskiego, opoczyńskiego, radomszczańskiego i tomaszowskiego - **33** szkoły podstawowe i **12** szkół ponadpodstawowych. Jury w składzie: Marta Goszczyńska - nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej w Wodzinie Prywatnym (przewodnicząca), Edyta Wróbel – nauczycielka bibliotekarka Szkoły Podstawowej nr 10 w Piotrkowie Trybunalskim oraz Marlena Kowalska – nauczycielka konsultantka i Sylwia Kubicka – nauczycielka bibliotekarka, obie z Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Trybunalskim, po wysłuchaniu wystąpień **60** uczestników ze szkół podstawowych i **21** uczestników ze szkół ponadpodstawowych wyłoniło po **5** laureatów etapu z każdej kategorii wiekowej, którzy zakwalifikowali się do etapu wojewódzkiego.

Laureaci etapu rejonowego konkursu „Książka mówi” zakwalifikowani do etapu wojewódzkiego:

Szkoły podstawowe:

1. **Aleksandra Sobczyńska** – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Aleksandra Kamińskiego w Tomaszowie Mazowieckim
2. **Anna Kaczorowska** – Szkoła Podstawowa nr 4 im. Stefana Żeromskiego w Bełchatowie
3. **Lena Bajon** – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bolesława Chrobrego w Radomsku
4. **Julia Tworek** – Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Opocznie
5. **Bartłomiej Kupis** – Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy

Szkoły ponadpodstawowe:

1. **Brajan Uptas** – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Zawodowego im. Wincentego Witosa w Bujnach
2. **Wiktor Walicki** – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Zawodowego im. Wincentego Witosa w Bujnach
3. **Olivier Jaworski** – Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Tomaszowie Mazowieckim
4. **Eryk Wójcik** – Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Tomaszowie Mazowieckim
5. **Wiktoria Chudzik** – I Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego w Tomaszowie Mazowieckim.

Pani dyrektor Iwona Gawron wręczyła laureatom pamiątkowe dyplomy i upominki, gratulując zakwalifikowania się do etapu wojewódzkiego.

Etap wojewódzki odbył się w siedzibie współorganizatora, czyli w Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Zgierzu w dniach 29 listopada (szkoły podstawowe) i 3 grudnia (szkoły ponadpodstawowe) 2024 r.

Jury, w tym wicedyrektor Ewa Grabowska reprezentująca Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Trybunalskim, wysłuchało **24** uczniów w kategorii szkół podstawowych, czytających utwory Czesława Miłosza, Kazimierza Wierzyńskiego, Witolda Gombrowicza, Marka Hłaski i Melchiora Wańkowicza oraz **25** uczniów w kategorii szkół ponadpodstawowych, czytających utwory Czesława Miłosza, Kazimierza Wierzyńskiego, Witolda Gombrowicza i Marka Hłaski. Ponadto Matylda Paszczenko – aktorka Teatru im. Jaracza w Łodzi, wysłuchawszy występów młodzieży, zaprezentowała interpretację wybranego przez siebie tekstu. Laureaci szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych zadawali aktorce wiele pytań związanych z prawidłową prezentacją utworów, aby publicznie móc się pokazać z jak najlepszej strony.

Komisja wyłoniła **6** laureatów konkursu pięknego czytania „Książka mówi” oraz przyznała **12** wyróżnień następującym uczestnikom:

Szkoły podstawowe:

Nagrody główne:

- I miejsce – **Natalia Chęcińska** (Szkoła Podstawowa nr 11 im. Stefana Żeromskiego w Zduńskiej Woli)
II miejsce – **Julia Tworek** (Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Opocznie)
III miejsce – **Anna Machałowska** (Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Białej Rawskiej).

Wyróżnienia:

- Bartłomiej Kupis** (Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy)
Maciej Domański (Szkoła Podstawowa nr 3 im. 25. Kaliskiej Dywizji Piechoty w Łęczycy)
Antonina Wolanin (Szkoła Podstawowa nr 5 w Zgierzu)
Anna Kaczorowska (Szkoła Podstawowa nr 4 im. Stefana Żeromskiego w Bełchatowie)
Natasza Bączyńska (Szkoła Podstawowa nr 2 im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Brzezinach)
Natalia Szadkowska (Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Niepokoja w Zgierzu).

Szkoły ponadpodstawowe:

Nagrody główne:

- I miejsce – **Konrad Zawiślak** (Zespół Szkół nr 1 im. Jakuba Stefana Cezaka w Zgierzu)
II miejsce – **Zofia Kurowska** (Samorządowe Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta w Zgierzu)
III miejsce – **Brajan Uptas** (Zespół Szkół Centrum Kształcenia Zawodowego im. Wincentego Witosa w Bujnach)

Wyróżnienia:

- Eryk Wójcik** (Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Tomaszowie Mazowieckim)

Maja Mużdżyńska (I Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Chełmońskiego w Łowiczu)

Bartłomiej Pryk (Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. chor. Józefa Paczkowskiego w Skierniewicach)

Zofia Kawnik (XXV Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Łodzi)

Maciej Senda (I Liceum Ogólnokształcące im. gen. J. H. Dąbrowskiego w Kutnie).

Pięknie i z sukcesem w etapie wojewódzkim zaprezentowali się nasi laureaci etapu rejonowego, zajmując II i III miejsce oraz otrzymując aż 3 wyróżnienia.

Gratulujemy zwycięzcom i wyróżnionym!

Sylwia Kubicka

nauczyciel bibliotekarz CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Jak radzić sobie w szkole z problemami ze wzrokiem? Moja historia i rady dla innych

Problemy ze wzrokiem towarzyszą mi od urodzenia. Nie pamiętam czasów, kiedy mogłem swobodnie dostrzegać wszystkie szczegóły otaczającego mnie świata. To, co dla innych było oczywiste - odczytanie tekstu z tablicy, rozpoznanie twarzy z daleka czy odróżnienie drobnych liter w podręczniku - dla mnie stanowiło wyzwanie. Jednak mimo tych trudności udało mi się znaleźć sposoby na naukę, a moje doświadczenia mogą pomóc innym w podobnej sytuacji.

Moje początki w szkole

Już w przedszkolu różniłem się od innych dzieci. Podczas gdy moi rówieśnicy swobodnie rysowali czy oglądali książeczki, ja często prosiłem o pomoc w rozpoznawaniu szczegółów. W szkole podstawowej problemy stały się jeszcze bardziej widoczne. Nie byłem w stanie czytać z tablicy ani korzystać z podręczników bez pomocy. Nauczyciele często nie wiedzieli, jak mi pomóc, a rówieśnicy nie zawsze rozumieli, z czym się zmagam. Były chwile, gdy czułem się zniechęcony i miałem wrażenie, że nigdy nie nadrobię zaległości. Jednak dzięki wsparciu rodziny i własnej determinacji zrozumiałem, że klucz do sukcesu leży w dostosowywaniu nauki do swoich możliwości.

Jak radzę sobie z trudnościami?

1. Technologia jako wsparcie

Od najmłodszych lat korzystam z pomocy technologicznej. Lupy elektroniczne, aplikacje powiększające tekst czy programy do przekształcania tekstu na mowę stały się moimi najlepszymi przyjaciółmi. Dzięki nim mogę czytać książki, przygotowywać się do lekcji i odrabiać zadania domowe.

2. Współpraca z nauczycielami

Kluczowe było poinformowanie nauczycieli o moich

trudnościach. Wspólnie znaleźliśmy rozwiązania, takie jak udostępnianie materiałów w wersji elektronicznej, dostosowanie zadań czy umożliwienie mi siedzenia bliżej tablicy. To małe zmiany, które zrobiły wielką różnicę.

3. Organizacja i planowanie

Problemy ze wzrokiem wymuszają na mnie lepszą organizację. Muszę planować więcej czasu na naukę, zwłaszcza że powiększanie materiałów czy korzystanie z technologii wymaga dodatkowego wysiłku. Mimo to nauczyłem się, jak efektywnie zarządzać swoim czasem.

4. Wsparcie od bliskich

Rodzina i przyjaciele zawsze mnie wspierali. Pomoc w odrabianiu lekcji, czytanie tekstów czy zwykła rozmowa, kiedy czułem się zniechęcony, pozwalały mi iść dalej.

Rady dla osób z podobną przypadłością

Jeśli masz problemy ze wzrokiem i zmagasz się z nauką, oto kilka wskazówek, które mogą ci pomóc:

1. Nie bój się mówić o swoich potrzebach. Powiedz nauczycielom i znajomym, z czym masz trudności. Ludzie często chcą pomóc, ale muszą wiedzieć, czego potrzebujesz.

2. Wykorzystuj technologie. Szukaj narzędzi, które ułatwią ci naukę. To może być laptop, telefon z odpowiednimi aplikacjami, czy nawet prostsze rozwiązania, jak powiększalniki.

3. Dbaj o swoją psychikę. Każdy ma swoje wyzwania, a twoje problemy ze wzrokiem nie definiują twojej wartości. Nie porównuj się z innymi, ale skup się na postępie.

4. Szukaj wsparcia. Rodzina, przyjaciele czy specjaliści (np. pedagodzy specjalni) mogą pomóc ci przystosować się do twojej sytuacji.

Podsumowanie

Problemy ze wzrokiem mogą utrudniać codzienne życie, ale nie powinny odbierać marzeń ani ambicji. Mimo wyzwań, jakie napotkałem w szkole, nauczyłem się, jak radzić sobie w różnych sytuacjach. Dziś wiem, że każde ograniczenie można przekształcić w siłę, jeśli tylko znajdziemy odpowiednie sposoby na jego pokonanie.

Jeśli masz podobne trudności, pamiętaj: nigdy się nie poddawaj. Twoja droga może być trudniejsza, ale sukces smakuje jeszcze lepiej, kiedy wiesz, ile wysiłku włożyłeś w jego osiągnięcie.

Oliwier Adamus

uczeń kl. 3 w ZSP2 w Piotrkowie Trybunalskim

Canva jako pomoc nauczyciela w codziennej pracy

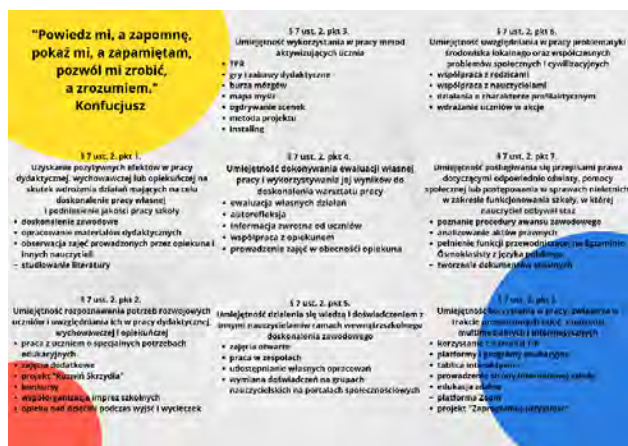
Obecnie nauczyciele coraz częściej korzystają z nowoczesnych narzędzi technologicznych, aby uatrakcyjnić swoje lekcje i wspomóc tym samym

proces nauczania. Jednym z wielu narzędzi, które coraz bardziej zyskuje uznanie w szkołach, jest Canva. Jest to internetowa platforma do projektowania graficznego, która pozwala tworzyć różnorodne pomoce dydaktyczne. Dzięki bogatej bazie darmowych szablonów Canva może być nieocenioną pomocą w pracy każdego pedagoga. Oczywiście, jak wszystko, co nieznanie i nowe, korzystanie z niej na początku może się wydawać trudne, warto jednak poznać funkcje, jakie to narzędzie oferuje.

Dlaczego Canva sprawdza się w pracy nauczyciela?

1. Łatwość obsługi.

Po pierwsze, Canva jest bardzo intuicyjna. Nie trzeba być informatykiem czy też grafikiem, aby stworzyć interesujące i nowoczesne materiały. Warto również korzystać z gotowych i darmowych szablonów, które da się dostosować do własnych potrzeb. Jeśli trzeba zmienić jakieś wyrazy, czcionkę, tło czy też kolory, można to uczynić w prosty sposób – kilka kliknięć i gotowe!

2. Indywidualizacja nauczania.

Nauczyciel ma możliwość, aby dostosować dostępne w Canvie szablony do poziomu i zainteresowań uczniów, do ich wieku, przedmiotu, jakiego nauczyciel czy też tematu lekcji. Najprostsze karty obrazkowe, gry czy plakaty tematyczne będą odpowiednie dla młodszych dzieci, natomiast dla starszych uczniów świetnie sprawdzą się bardziej zaawansowane projekty, takie jak karty pracy czy prezentacje multimedialne.

3. Darmowa baza zasobów.

Użytkownicy Canvy mogą korzystać z bogatej i darmowej bazy zasobów: czcionek, zdjęć, grafik, ilustracji.

4. Oszczędność czasu.

Jeśli nauczyciel chce zaoszczędzić czas, jaki przeznacza na przygotowanie się do lekcji, to Canva jest idealnym rozwiązaniem. Gotowe szablony pozwalają skrócić maksymalnie proces tworzenia projektów, takich jak: plakaty edukacyjne, prezentacje multimedialne, karty pracy, certyfikaty dla uczniów czy dyplomy.

5. Kreatywne materiały dydaktyczne.

Materiały tworzone w Canvie są kolorowe i atrakcyjne wizualnie. Pozwalają urozmaicić każdą lekcję, dzięki czemu jest ona niestandardowa i ciekawsza dla uczniów. Tworzenie certyfikatów, medali czy dyplomów to docenienie ich osiągnięć. Może zwiększyć ich motywację do nauki.

6. Rozwój kompetencji cyfrowych.

Jeżeli nauczyciel wykorzystuje narzędzie, jakim jest Canva, w swojej pracy dydaktycznej, to rozwija własne kompetencje cyfrowe, wzbogaca warsztat pracy, co skutkuje większym zaangażowaniem uczniów w proces dydaktyczny. Jest to również ważny aspekt, jeżeli weźmiemy pod uwagę awans zawodowy nauczyciela.

Podsumowując, Canva to przykład nowoczesnej technologii, która wspiera edukację, ułatwia pracę pedagogów i inspiruje uczniów do nauki. Warto zatem, aby każdy nauczyciel starał się wykorzystywać tę internetową platformę w swojej codziennej pracy.

Monika Famulska

Scenariusz zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej

1. Adresaci scenariusza - klasa 5 (wiek uczniów 11-12 lat, jednak warto go dostosować do innych grup wiekowych).
2. Przedmiot nauczania, w ramach którego ma być przeprowadzona lekcja: zajęcia z wychowawcą.
3. Słowa kluczowe: pierwsza pomoc, bezpieczeństwo, profilaktyka, zdrowie.
4. Cel ogólny lekcji:
  - uczeń zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy,
  - uczeń wie, jak reagować w sytuacjach zagrożenia zdrowia w prostych, codziennych przypadkach (np. skaleczenia, zasłabnięcia, oparzenia).
5. Metody pracy:
  - rozmowa nauczająca,
  - minidyskusja,
  - odgrywanie ról,
  - ćwiczenia praktyczne.
6. Formy pracy:
  - praca indywidualna,
  - praca grupowa,
  - praca w parach.
7. Spis pomocy dydaktycznych, które mają być wykorzystane do przeprowadzenia lekcji: prezentacja*, materiały opatrunkowe, karty z opisami scenariuszy wypadków.
8. Przebieg lekcji ze wskazaniem czasu na poszczególne jej elementy:

1. Wprowadzenie (5 minut).

Nauczyciel zaczyna lekcję krótkim pytaniem: „kto z was widział kiedyś, jak ktoś się zranił albo źle się poczuł?”.

Kilka przykładów z życia uczniów – szybka dyskusja na temat doświadczeń (co zrobili, czy ktoś wezwał pomoc?).

Nauczyciel tłumaczy, że dzisiaj dowiedzą się (lub przypomniemy), jak zachować się w takich sytuacjach oraz co można zrobić, zanim przyjedzie pomoc.

2. Prezentacja o podstawowych zasadach udzielania pierwszej pomocy (7 minut).

Nauczyciel przedstawia prosty schemat działania w razie wypadku:

  - Ocena bezpieczeństwa: czy miejsce jest bezpieczne? (np. nie wbiegaj na ulicę, jeśli ktoś tam leży).
  - Sprawdzenie stanu poszkodowanego: czy osoba jest przytomna? Czy oddycha? Czy reaguje?
  - Wezwanie pomocy: jak prawidłowo zadzwonić na 112 – co powiedzieć? (co się stało, gdzie jesteście, kto potrzebuje pomocy).
  - Proste interwencje: co zrobić, jeśli ktoś się skaleczył, zasłabł lub oparzył?

3. Symulacja wypadków i odgrywanie ról (25 minut).

Nauczyciel dzieli klasę na grupy 3-4 osobowe. Każda grupa otrzymuje krótki scenariusz wypadku, który będzie symulować. Scenariusze powinny być proste i dotyczyć codziennych sytuacji.

- Kolega skaleczył się nożem podczas krojenia chleba.
- Koleżanka zasłabła podczas biegu na boisku.
- Ktoś oparzył się gorącą wodą w kuchni.
- Kolega przewrócił się na rowerze i ma otarcie na kolanie.
- Koleżanka zadławiła się kawałkiem jedzenia (tu nauczyciel pokaże, jak pomóc w prosty sposób, np. lekkie uderzenia między łopatkami).

Uczniowie mają 10 minut na przygotowanie swoich scenek, a potem każda grupa odgrywa sytuację przed klasą. Nauczyciel obserwuje i prowadzi krótką dyskusję po każdej prezentacji, zwracając uwagę

- Czy uczniowie sprawdzili, czy miejsce jest bezpieczne?
- Czy sprawdzili, co się stało z poszkodowanym?
- Czy ktoś zadzwonił po pomoc?
- Jakie proste kroki uczniowie podjęli, żeby pomóc?

4. Ćwiczenie: jak prawidłowo wezwać pomoc (5 minut).

Nauczyciel dzieli klasę na pary. W parach jedna osoba gra rolę poszkodowanego, a druga dzwoni na numer 112 (nauczyciel lub inny uczeń udaje operatora). Każda para ćwiczy rozmowę z operatorem: podaje miejsce zdarzenia, opisuje, co się stało, podaje liczbę oraz stan poszkodowanych.

5. Podsumowanie i refleksja (3 minuty).

Nauczyciel podsumowuje najważniejsze informacje.

- Zawsze dbamy o bezpieczeństwo – najpierw sprawdzamy, czy możemy bezpiecznie pomóc.
  - Jeśli trzeba wezwać pomoc – numer 112.
  - Proste działania (np. opatrunek, uspokojenie osoby) mogą pomóc, zanim przyjedzie pogotowie.
- Uczniowie odpowiadają na pytania: „czego nowego się nauczyli?”, „czy czują się pewniej, jeśli widzieliby kogoś w potrzebie?”.

*prezentacja jest do pobrania ze strony: <https://crepiotrkow.edu.pl/inspiracje/scenariusz-zajec-z-zakresu-udzielania-pierwszej-pomocy-przedmedycznej> (dostęp: 23.10.2024 r.) lub można zeskanować QR kod:

Daria Witulska-Brajtkrojć
nauczyciel konsultant CRE Wł w Piotrkowie Trybunalskim

Scenariusz zajęć bibliotecznych „Czy warto współpracować i wzajemnie sobie pomagać?” z wykorzystaniem bajki kamishibai „Dwa ptaszki”

W związku z częstym wykorzystywaniem przeze mnie na zajęciach bibliotecznych teatryku kamishibai opracowałam scenariusz zajęć bibliotecznych pt. „Czy warto współpracować i wzajemnie sobie pomagać?” z wykorzystaniem bajki „Dwa ptaszki” (tekst: Julian Brudzewski, ilustracje: Piotr Zatorski). Zajęcia te okazały się hitem wśród przedszkolaków i dlatego chciałabym przedstawić scenariusz, który wykorzystuję na lekcjach, szerszemu gronu odbiorców. Mam nadzieję, że zainspiruje on Państwa do wykorzystania w pracy z dziećmi świetnego narzędzia, jakim jest teatryk kamishibai. Wpisuje się on bardzo dobrze w prawie każde zajęcia prowadzone w przedszkolach, a nawet klasach I-III.

Autor: Blanka Kuchta - nauczyciel bibliotekarz.

Uczestnicy: dzieci 4-6 letnie.

Cele zajęć:

- wzmocnienie więzi grupowych i współpracy,
- budowanie postaw sprzyjających prawidłowym relacjom z rówieśnikami,
- integracja w celu współdziałania, współpracy w grupie i wzajemnej pomocy.

Czas trwania: do 45 minut.

Formy pracy: indywidualna, grupowa.

Metody pracy: zabawy ruchowe, ćwiczenia praktyczne, pogadanka, burza mózgów.

Potrzebne materiały: piłka, „buźki”, puzzle lub

ilustracja, chorągiewka, chusteczka kolorowa, kartki papieru kolorowego.

Przebieg zajęć:

Przywitanie uczestników i zapoznanie z tematem zajęć. Pokazywanie „buziek” przez dzieci w celu zbadania ich nastroju. Zabawa integracyjna - podawanie piłeczki i przedstawianie się innym oraz odpowiedź na pytanie „co lubię robić”? Nauczyciel pyta dzieci, czy lubią się bawić wspólnie ze swoimi rówieśnikami i rodzeństwem. Jeżeli nie, to dlaczego? Co im przeszkadza?

Współpraca - czym jest?

To zdolność tworzenia więzi i umiejętność współdziałania z innymi ludźmi; umiejętność pracy w grupie na rzecz osiągnięcia wspólnych celów, umiejętność zespołowego wykonywania zadań i wspólnego rozwiązywania problemów. Warto współpracować, wzajemnie sobie pomagać, bo wtedy możemy zrobić więcej, lepiej i szybciej osiągnąć cel (podać przykład udanej współpracy).

Dzieci układają w grupach puzzle (pocięte na kawałki ilustracje lub puzzle - kilka elementów).

Głuchy telefon („lubię czytać książki”, „lubię oglądać bajki”) - 2 grupy.

Zabawa z kartką kolorowego papieru - 2 lub 3 dzieci. Kartki trzymane są przez dzieci ramionami. Dzieci kucają lub siadają i trzymają między ramionami kolorowe kartki. Ich zadaniem jest tak wstać, by nie upuścić kartki.

Zabawa z chustką typu wąż: dzieci ustawiają się jedno za drugim trzymając się za ramiona. Głowa węża, czyli pierwsze dziecko, ma zabrać chustkę przyklejoną do ogona, czyli ostatniego dziecka.

Statek: Kapitan steruje za pomocą chorągiewki statkiem płynącym w sztormie. Dzieci tworzą statek i muszą przechylać się wszystkie jednocześnie w stronę, którą wskazuje kapitan flagą, by uniknąć fal i się nie rozbić. Płyniemy do bezludnej wyspy po niespodziankę.

Dopłynięcie do bezludnej wyspy i niespodzianka w postaci przedstawienia - teatryku kamishibai i bajki

„Dwa ptaszki”. Dzieci za pomocą wymyślanych magicznych zaklęć muszą „pomóc” prowadzącemu zjadając klódeczkę, która zamyka teatrzyk.

Pytania po przeczytaniu bajki: Czy jeden ptaszek dałby radę napić się wody? Czy współpraca była konieczna, żeby ptaszki napiły się wody? Jeśli tak, to czy współpraca pozwala czasami osiągnąć cel, którego nie osiągnęlibyśmy w pojedynkę?

Kolorowanka: młodszym dzieciom dajemy do pokolorowania ptaszka, a starszym dzieciom zadanie, by same narysowały ptaszka mądrego jak sowa, silnego jak orzeł i kolorowego jak papuga.

Ewaluacja:

Czy dzieciom podobały się zajęcia? Magiczny kapełusz: słończka i chmurki. Dzieci wybierają słończko lub chmurkę. Słończko oznacza, że zajęcia się podobały, a chmurka, że nie.

Opracowała: *Blanka Kuchta*
nauczyciel bibliotekarz w Filii w Bełchatowie
Biblioteki Pedagogicznej CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Biblioteka Pedagogiczna Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Trybunalskim poleca...

**„Słaby nauczyciel – opowiada.
Dobry nauczyciel – wyjaśnia.
Bardzo dobry nauczyciel – demonstruje.
Genialny nauczyciel – inspiruje”**
William Arthur Ward

Michalec Katarzyna : 301 łamigłówek i zadań logicznych dla dzieci. - Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia, 2021 Sygn. 113372 F

Publikacja skierowana jest do nauczycieli edukacji przedszkolnej oraz wczesnoszkolnej, a także rodziców i opiekunów. Książka jest kontynuacją poprzednich publikacji, zawierających 101 oraz 201 łamigłówek i zadań logicznych dla dzieci. Znajdziemy w niej jeszcze więcej ćwiczeń i zagadek - zawiera aż 301 różnych zadań, takich jak rebusy, ćwiczenia oparte

na skojarzeniach, polegające na szukaniu różnic i podobieństw, budowaniu i uzupełnianiu zdań, łączeniu w pary pasujących do siebie zagadnień, a także działania matematyczne, kolorowanki, labirynty, krzyżówki i wiele innych.

Ponadto atutem pozycji jest to, że każda łamigłówka lub zadanie logiczne jest w kolorze, co działa na zmysł estetyki dzieci i dorosłych. Dzięki zaproponowanym zadaniom każde dziecko z pewnością miło i pożytecznie spędzi czas, a dla nauczycieli książka ta będzie stanowić zbiór pomocy dydaktycznych do prowadzenia zajęć, które zainspirują podopiecznych do działania i nauki. Polecam!

Leduchowska Małgorzata : Pomocnik nauczyciela wspomagającego: dokumentacja, wskazówki, karty pracy. - Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia, 2024 Sygn. 116519 F

Książka jest praktycznym przewodnikiem dla nauczycieli wspomagających, w którym znajdują się opisy zadań, wskazówki do pracy z uczniami oraz przykłady dokumentacji szkolnej i karty pracy. Stanowi nieocenione wsparcie w organizacji pracy z uczniami z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego lub niepełnosprawnością.

Publikacja zawiera:

- opis zadań i obowiązków nauczyciela wspomagającego,
- wskazówki do pracy z uczniem,
- przykłady obowiązującej dokumentacji szkolnej;
- plan pracy nauczyciela wspomagającego,

- Indywidualny Program Rewalidacji,
- Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny,
- Wielospecjalistyczną Ocenę Poziomu Funkcjonowania Ucznia,
- karty pracy o zróżnicowanej tematyce do wykorzystania podczas zajęć rewalidacyjnych wraz z odpowiedziami.

Polecam!

Wegner-Jeziarska Magdalena : Scenariusze zajęć z zakresu rozwoju kompetencji emocjonalnych i komunikacyjnych dzieci i młodzieży w szkole podstawowej. - Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia, 2021
sygn. 113371 F

Książka zawiera program lekcji wychowawczych dla uczniów klas 1-8 szkoły podstawowej. Każdy z poziomów oznaczony jest innym kolorem:·

- klasa I – kolor fioletowy,
- klasa II – kolor jasnozielony,
- klasa III – kolor pomarańczowy,
- klasa IV – kolor morski,
- klasa V – kolor różowy,
- klasa VI – kolor ciemnozielony,
- klasa VII – kolor brązowy,
- klasa VIII – kolor niebieski.

Celem proponowanych zajęć jest poszerzenie kompetencji emocjonalnych i komunikacyjnych dzieci oraz młodzieży. Umiejętności te mają bezpośredni

wpływ na relacje pomiędzy uczniami, wzajemną tolerancję i akceptację. Pozycja zawiera scenariusze cyklu zajęć o charakterze warsztatowym, przebiegającego w trzech blokach.

Dla klas I-III są to lekcje realizujące program integracji dzieci, rozumienia i rozpoznawania emocji, kontroli złości oraz rozwijania empatii i uważności. Drugi blok, dla klas IV-VI, stanowi kontynuację pierwszego, ale oczywiście przygotowaną z myślą o tej grupie uczniów. Nauczyciele znajdą tam scenariusze lekcji dotyczące komunikacji asertywnej, kontroli emocji i kształtowania myśli, relaksacji oraz podstawowych umiejętności planowania. Dla klas VII-VIII zostały przygotowane scenariusze na temat pracy nad relacjami w grupie, poszerzone o wiedzę i umiejętności z zakresu prawidłowej komunikacji i metod rozwiązywania konfliktów. Młodzież uczy się także, w jaki sposób reagować na przemoc oraz jej przeciwdziałać.

Każdy scenariusz zawiera informacje, jakie przybory i narzędzia potrzebne są do skutecznego przeprowadzenia zajęć. Ponadto nauczyciel otrzymuje gotowy opis treści do przekazania uczniom oraz tabele z odpowiedziami prawidłowych odpowiedzi na zadania. Załączone są także potrzebne karty pracy dla uczniów. Scenariusze są tak przygotowane, że każdy nauczyciel, niezależnie od profilu swojego wykształcenia, będzie mógł warsztaty te przeprowadzić. Gorąco polecam!

Opracowała: Sylwia Kubicka
 nauczyciel bibliotekarz CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.